

**Силабус  
вибіркового освітнього компоненту ВК**

**Конкурентоспроможність підприємства**

|                                                  |                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Назва дисципліни:                                | <b>Конкурентоспроможність підприємства</b>                                                                                 |
| Рівень вищої освіти:                             | <b>Другий (магістерський)</b>                                                                                              |
| Галузь знань:                                    |                                                                                                                            |
| Спеціальність:                                   |                                                                                                                            |
| Освітньо-професійна (Освітньо-наукова) програма: |                                                                                                                            |
| Сторінка курсу в Moodle:                         | <b><a href="https://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=485">https://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=485</a></b> |
| Рік навчання:                                    |                                                                                                                            |
| Семестр:                                         |                                                                                                                            |
| Обсяг освітнього компоненту                      | <b>4 кредити (120 годин)</b>                                                                                               |
| Форма підсумкового контролю                      | <b>Залік</b>                                                                                                               |
| Консультації:                                    | <b>за графіком</b>                                                                                                         |
| Назва кафедри:                                   | <b>кафедра економіки і підприємництва</b>                                                                                  |
| Мова викладання:                                 | <b>державна</b>                                                                                                            |
| Керівник курсу:                                  | <b>Кирчата Ірина Миколаївна, к.е.н., доцент</b>                                                                            |
| Контактний телефон:                              | <b>0506690096</b>                                                                                                          |
| E-mail:                                          | <b><a href="mailto:kirchatayairina@gmail.com">kirchatayairina@gmail.com</a></b>                                            |

**Короткий зміст освітнього компоненту:**

**Метою є** формування системи теоретичних та практичних навичок, розвинення дослідницьких компетентностей в області управління конкурентоспроможністю та забезпечення розробки механізмів щодо пошуку джерел зростання її рівня.

**Предмет:** теоретичні та методологічні основи, методичні положення наукових напрямків системного управління конкурентоспроможністю на сучасному етапі функціонування економіки.

**Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:**

- розкриття теоретичної та методологічної сутності категорії конкурентоспроможність підприємства;
- формування теоретичних знань та практичних вмінь щодо аналізу конкурентного середовища підприємства та діагностики його потенціалу;
- формування теоретичних знань та практичних вмінь щодо створення та набуття конкурентних переваг підприємства;
- набуття навичок і вмінь дослідження стану конкурентоспроможності, розробки й практичного застосування оптимальних стратегій підтримки та нарощування рівня конкурентоспроможності підприємства;

**Передумови для вивчення освітнього компоненту:**

ОК Соціальна відповідальність, ОК Стратегічне управління

**Компетентності, яких набуває здобувач:**

**Загальні компетентності:**

здатність генерувати нові ідеї (креативність).

- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) та працювати в команді.

**Спеціальні (фахові) компетентності:**

- здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в діяльності суб'єктів господарювання;
- здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки;
- здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання;
- здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;
- здатність до розробки й практичного застосування оптимальних стратегій підтримки та нарощування рівня конкурентоспроможності підприємства;

#### **Результати навчання відповідно до освітньої програми:**

- розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності;
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики;
- розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання та підвищення рівня конкурентоспроможності.

#### **Тематичний план**

| № теми | Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)                                                                                      | Кількість годин |        |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|
|        |                                                                                                                     | очна            | заочна |
| 1      | ЛК. Теоретичні аспекти конкурентоспроможності в умовах глобалізації                                                 | 2               | 1      |
|        | ПР. Оцінювання інтенсивності рівня конкурентоспроможності                                                           | 2               | 0,5    |
|        | СР. Організаційні умови посилення конкурентоспроможності підприємств                                                | 12              | 15     |
| 2      | ЛК. Правові засади та державне регулювання конкурентних відносин                                                    | 2               | 1      |
|        | ПР. Стратегічний аналіз норми прибутку                                                                              | 2               | 0,5    |
|        | СР. Вплив органів державної влади на діяльність підприємств як один із зовнішніх факторів їх конкурентоспроможності | 10              | 15     |
| 3      | ЛК. Діагностика конкурентного середовища та формування конкурентних переваг підприємства                            | 2               | 1      |
|        | ПР. Методи визначення рівня конкурентоспроможності продукції                                                        | 2               | 0,5    |
|        | СРС . Діагностика підприємства як основа виявлення конкурентних переваг                                             | 10              | 15     |
| 4      | ЛК. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства                                                       | 2               | 1      |
|        | ПР. Аналіз конкурентної позиції та пошук додаткових конкурентних переваг                                            | 2               | 0,5    |
|        | СРС. Ефективна цінова політика як фактор конкурентоспроможності підприємства                                        | 12              | 15     |
| 5      | ЛК. Управління конкурентоспроможністю підприємства на засадах системного підходу                                    | 2               | 1      |
|        | ПР. Формування ціни та прогнозування отримання додаткового прибутку на конкурентному ринку                          | 2               | 0,5    |

|       |                                                                                                             |    |     |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----|
|       | СРС. Управління нематеріальними активами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства           | 10 | 15  |
| 6     | ЛК. Розробка та забезпечення реалізації стратегічних програм підвищення конкурентоспроможності підприємства | 2  | 1   |
|       | ПР. Оцінка конкурентоспроможності потенціалу підприємства                                                   | 2  | 0,5 |
|       | СРС. Управління збутовою діяльністю як внутрішній фактор конкурентоспроможності підприємств                 | 12 | 15  |
| 7     | ЛК. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю.                             | 2  | 1   |
|       | ПР. Оцінка конкурентоспроможності підприємства на засадах теорії ефективної конкуренції                     | 2  | 0,5 |
|       | СРС. Виявлення та оцінка ризиків як елемент забезпечення конкурентоспроможності підприємства                | 10 | 10  |
| 8     | ЛК. Соціальна відповідальність в системі управління та її роль у підвищенні конкурентоспроможності          | 2  | 1   |
|       | ПР. Визначення резервів зростання рівня конкурентоспроможності                                              | 2  | 0,5 |
|       | СРС. Інноваційно-інвестиційний розвиток як основа конкурентоспроможності підприємств                        | 12 | 12  |
| Разом | ЛК                                                                                                          | 16 | 8   |
|       | ПР (ЛР, СЗ)                                                                                                 | 16 | 4   |
|       | СР                                                                                                          | 88 | 108 |

**Індивідуальне навчально-дослідне завдання** (за наявності): не передбачено

#### **Методи навчання:**

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;
- 3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки.

#### **Система оцінювання та вимоги:**

##### **Поточна успішність**

**1** Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

**1.1** Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

**1.2** Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

**1.3** Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт.

**1.4** Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

**2** Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

**3** Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де  $K^{поточ}$  – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$  – оцінка успішності  $n$ -го заходу поточного контролю;

$n$  – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

**Таблиця 1** – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

| 4-бальна шкала | 100-бальна шкала | 4-бальна шкала | 100-бальна шкала | 4-бальна шкала | 100-бальна шкала | 4-бальна шкала                         | 100-бальна шкала |
|----------------|------------------|----------------|------------------|----------------|------------------|----------------------------------------|------------------|
| 5              | 100              | 4,45           | 89               | 3,90           | 78               | 3,35                                   | 67               |
| 4,95           | 99               | 4,4            | 88               | 3,85           | 77               | 3,3                                    | 66               |
| 4,9            | 98               | 4,35           | 87               | 3,80           | 76               | 3,25                                   | 65               |
| 4,85           | 97               | 4,3            | 86               | 3,75           | 75               | 3,2                                    | 64               |
| 4,8            | 96               | 4,25           | 85               | 3,7            | 74               | 3,15                                   | 63               |
| 4,75           | 95               | 4,20           | 84               | 3,65           | 73               | 3,1                                    | 62               |
| 4,7            | 94               | 4,15           | 83               | 3,60           | 72               | 3,05                                   | 61               |
| 4,65           | 93               | 4,10           | 82               | 3,55           | 71               | 3                                      | 60               |
| 4,6            | 92               | 4,05           | 81               | 3,5            | 70               | від 1,78 до 2,99<br>повторне складання |                  |
| 4,55           | 91               | 4,00           | 80               | 3,45           | 69               | від 0 до 1,77                          | від 0 до 34      |
| 4,5            | 90               | 3,95           | 79               | 3,4            | 68               | повторне вивчення                      |                  |

### Підсумкове оцінювання

**1** Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж

«3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

**2** Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

**3** За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

**3.1** Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

**3.2** Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

**3.3** Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

**4** Результат навчання оцінюється:

- за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.
- Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

**Таблиця 2** – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

| Оцінка в балах | Оцінка за національною шкалою |                   | Оцінка за шкалою ЄКТС |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------|-------------------------------|-------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                |                               |                   | Оцінка                | Критерії                                                                                                                                                                                                                                                             |
|                | екзамен                       | залік             |                       |                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>90-100</b>  | <b>Відмінно</b>               | <b>Зараховано</b> | <b>A</b>              | Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального |

| Оцінка в балах | Оцінка за національною шкалою |               | Оцінка за шкалою ЄКТС |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------|-------------------------------|---------------|-----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                | екзамен                       | залік         | Оцінка                | Критерії                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|                |                               |               |                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 80–89          | Добре                         | Зараховано    | B                     | Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального                                                                                                            |
| 75-79          |                               |               | C                     | Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками                                                                                     |
| 67-74          | Задовільно                    |               | D                     | Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки                                                                                                 |
| 60–66          |                               |               | E                     | Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.                                                                                                                                                   |
| 35–59          | Незадовільно                  | Не зараховано | FX                    | Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання) |
| 0–34           | Неприйнятно                   |               | F                     | Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов’язковим повторним курсом)                                                                                 |

### **Політика курсу:**

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» ([https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P\\_Standart/pologeniya/stvnz\\_67\\_01\\_dobroch\\_1.pdf](https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf)), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» ([https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P\\_Standart/pologeniya/stvnz\\_85\\_1\\_01.pdf](https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf)), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» ([https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P\\_Standart/pologeniya/stvnz\\_67\\_01\\_MEK\\_1.pdf](https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf)).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

### **Рекомендована література:**

1. Управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах глобалізації міжнародних інноваційно-інвестиційних процесів : монографія / Гнедков А. В., Шиков М. М. ; Донбас. держ. техн. ун-т. - Лисичанськ : ДонДТУ, 2015. - 128 с.
2. Лупак Р. Л., Васильців Т.Г. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. Львів, 2016. 484 с.
3. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Підручник / Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, О. М. Тищенко, О. Ю. Іванова, О. В. Ревенко, Т. М. Чечетова-Терашвілі. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. 320 с.
4. Чернявський А. Д., Філіппов М. І. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб.. Київ: ДП «Вид. Дім «Персонал», 2011. 234 с.
5. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк – Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. – 340 с.
6. Цибульська, Е.І.. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 – Економіка / Е. І. Цибульська ; Нар. укр. акад. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 320 с.
7. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення : [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.

### **Додаткові джерела:**

1. дистанційний курс:  
<https://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=485>
2. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.me.gov.ua>.

3. Сайт Державної служби статистики України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Сайт Антимонопольний комітет України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amcu.gov.ua/>.

5. Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.

6. Кирчата І.М., Шершенюк О.М. Оцінка резервів зростання конкурентоспроможності підприємства. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. № 1 (22) –2019. Харків: Стиль-издат, 2019. С.68-79.

Розробник (розробники)

силабуса навчальної дисципліни

\_\_\_\_\_

підпис

\_\_\_\_\_ Кирчата І.М. \_\_\_\_\_

ПІБ

Завідувач кафедри

\_\_\_\_\_

підпис

\_\_\_\_\_ Дмитрієва О.І. \_\_\_\_\_

ПІБ